

Otvorena privreda

Prof.dr Maja Baćović

22/04/2021.

Dimenzije otvorenosti

- Otvorenost na tržištima dobara – mogućnost izbora proizvoda i usluga na domaćim i stranim tržištima
  - Slobodna razmjena vs protekcionizam (carine, kvote, kontigenti)
- Otvorenost na finansijskim tržištima – mogućnost investitorima da biraju između domaće i strane aktive
- Otvorenost na tržištima faktora proizvodnje – mogućnost lociranja proizvodnje i izbora radnika (domaći vs strani)

Platni bilans-tekući račun

- Tekući račun
  - Izvoz roba (+)
  - Izvoz usluga (+)
  - Uvoz roba (-)
  - Uvoz usluga (-)
    - **Trgovinski bilans**
  - Faktorski dohoci
    - Dohodak od investicija, zarade zaposlenih
  - Neto transferi

Saldo tekućeg računa

$$CA = (Exg + Exs) - (Img + Ims) + (Fle - Fli) + (Tre - Tri)$$

Primjer 1.

- Izračunati saldo spoljno-trgovinske razmjene i saldo tekućeg računa zemlje X ako je:
  - Vrijednost izvoza roba - 300 €
  - Vrijednost uvoza roba - 450 €
  - Vrijednost izvoza usluga - 500 €
  - Vrijednost uvoza usluga - 250 €
  - Plaćene zarade stranim radnicima zaposlenim u zemlji X - 250 €
  - Zarade plaćene državljanima zemlje X zaposlenim u inostranstvu - 200€
  - Neto transferi - 120 €

$$SST = Exg - Img + Exs - Ims = 300 - 450 + 500 - 250 = 100$$

$$CA = (Exg + Exs) - (Img + Ims) + (Fle - Fli) + (Tre - Tri) = \\ (300+500)-(450+250)+(200-250)+120=170$$

Primjer 1a.

- Ukoliko u zemlji X, uz sve ostale nepromijenjene elemente, dođe do rasta uvoza roba za 200€, kako će se to odraziti na saldo spoljno-trgovinske razmjene i saldo tekućeg računa?

$$SST = Exg - Img + Exs - Ims = 300 - 450 + 500 - 250 = -100$$

$$CA = (Exg + Exs) - (Img + Ims) + (Fle - Fli) + (Tre - Tri) =$$

$$(300+500)-(650+250)+(200-250)+120=-30$$

Platni bilans-kapitalni i finansijski račun

- Kapitalni i finansijski račun
  - Kapitalni transferi
  - Strane direktne investicije
  - Portfolio investicije
  - Krediti
- Promjena deviznih rezervi zemlje

Saldo kapitalnog i finansijskog računa

$$KF = (Kti - Kto) + (FDIi - FDIo) + (Pi - Po) + (Li - Lo)$$

Eksterna ravnoteza promjena deviznih rezervi

- Eksterna ravnoteza postoji ako je

$$CA(+, -) = KF(-, +)$$

- Devizne rezerve se mijenjaju ako je

$$CA(+, -) \neq KF(-, +)$$

Primjer 2.

- Ako je saldo tekućeg računa zemlje X jednak (-250€), a saldo kapitalnog i finansijskog računa 150€, da li će se, i za kolikom promijeniti devizne rezerve zemlje?

$$\Delta DR = CA + KF = -250 + 150 = -100$$

Primjer 2a.

- Ukoliko u zemlji X, uz sve ostale nepromijenjene elemente, dođe do rasta izvoza za 150€, kako će se to odraziti na devizne rezerve?
- Zbog rasta izvoza, saldo tekućeg računa se mijenja (-250+150=-100)

$$\Delta DR = CA + KF = -100 + 150 = 50$$

Faktori koji utiču na vrijednost stavki u platnom bilansu

- Devizni kurs
- Nivo dohotka
- Cijene
- Kamatne stope
- Ostali faktori

Platni bilans Crne Gore, u 000 eura³³

R.br.	Naziv stavke	jan.-sept 2019.	jan.-sept 2020.	Promjene u %
1	TEKUĆI RAČUN	-404.671	-857.133	111,8
1.A	SALDO ROBA I USLUGA	-601.443	-1.104.482	83,6
1.A.a	Robe***	-1.561.427	-1.242.723	-20,4
1.A.a.1	Izvoz, f.o.b.	336.224	279.878	-16,8
1.A.a.2	Uvoz, f.o.b.	1.897.652	1.522.601	-19,8
1.A.b	Usluge	959.984	138.241	-85,6
1.A.b.1	Prihodi	1.461.426	493.682	-66,2
1.A.b.2	Rashodi	501.442	355.441	-29,1
1.B	Primarni dohodak	-12.703	62.186	
1.B.1	Prihodi	233.973	217.258	-7,1
1.B.2	Rashodi	246.676	155.072	-37,1
1.C	Sekundarni dohodak	209.475	185.162	-11,6
1.C.1	Prihodi	271.145	246.654	-9,0
1.C.2	Rashodi	61.669	61.492	-0,3
2	KAPITALNI RAČUN	-499	9	
2.A	Prihodi	0	11	
2.B	Rashodi	499	2	
	SALDO TEKUĆEG I KAPITALNOG RAČUNA	-405.170	-857.124	111,5
3	FINANSIJSKI RAČUN, neto ****	-444.860	-763.159	71,6
3.A	Neto povećanje finansijske aktive	-83.167	-307.100	269,3
3.B	Neto povećanje obaveza	361.692	456.059	26,1
3.1	Direktne investicije, neto (=aktiva-obaveze)	-226.901	-345.436	52,2
3.1.1	Neto povećanje finansijske aktive	57.429	-10.852	
3.1.2	Neto povećanje obaveza	284.330	334.584	17,7
3.2	Portfolio investicije, neto (=aktiva-obaveze)	124.131	275.756	122,1
3.2.1	Neto povećanje finansijske aktive	16.091	10.975	-31,8
3.2.2	Neto povećanje obaveza	-108.040	-264.781	145,1
3.3	Finansijski derivati, neto (=aktiva-obaveze)	249	230	-7,6
3.3.1	Neto povećanje finansijske aktive	174	-34	
3.3.2	Neto povećanje obaveza	-75	-264	252,0
3.4	Ostale investicije, neto (=aktiva-obaveze)	-188.127	-392.513	108,6
3.4.1	Neto povećanje finansijske aktive	-2.650	-5.993	126,2
3.4.2	Neto povećanje obaveza	185.477	386.520	108,4
3.5	Rezerve CBCG	-154.211	-301.195	95,3
4	NETO GREŠKE I OMASKE (3-2-1)	-39.689	93.966	

izvor: CBCG